

Βιολογική κτηνοτροφία: η εναλλακτική λύση

Σταυρούλα Κουρνέτα, Κτηνίατρος-Υγιεινολόγος
Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων

Η Ελλάδα είναι χώρα με μεγάλη παράδοση στην κτηνοτροφία, η οποία συμβάλλει καθοριστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού στην ύπαιθρο, προσφέροντας εισόδημα σε χιλιάδες αγροτικές οικογένειες σε ορεινές, απομονωμένες και μειονεκτικές περιοχές, που είναι αδύνατο να αξιοποιηθούν διαφορετικά.

Τα τελευταία χρόνια παγκοσμίως υπάρχει μια στροφή προς τα προϊόντα της βιολογικής κτηνοτροφίας εξαιτίας της έντονης αύξησης της ζήτησης εκ μέρους των καταναλωτών. Η αγορά βιολογικών προϊόντων και τροφίμων αναπτύσσεται δυναμικά.

Οι καταναλωτές δείχνουν εμπιστοσύνη στα βιολογικά προϊόντα, γιατί η βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία αναγνωρίζεται ως ασφαλής μέθοδος παραγωγής τροφίμων που ανταποκρίνεται στις ανησυχίες των καταναλωτών για ασφαλή και ποιοτικά τρόφιμα, ευζωία των ζώων, προστασία του περιβάλλοντος και βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο σύγχρονος καταναλωτής επιθυμεί όλο και περισσότερο να ενημερώνεται και να γνωρίζει για τις μεθόδους παραγωγής των τροφίμων σε όλα τα στάδια της αγροδιατροφικής αλυσίδας.

Για τα βιολογικά προϊόντα, έχει θεσπιστεί το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο που εφαρμόζεται όχι μόνο στον πρωτογενή (μονάδες φυτικής, ζωικής παραγωγής και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας) αλλά και στο δευτερογενή τομέα (μονάδες μεταποίησης, τυποποίησης, διάθεσης γεωργικών προϊόντων), έτσι ώστε να διασφαλιστεί η τήρηση των δεσμεύσεων της νομοθεσίας που διέπει τη βιολογική παραγωγή φυτικών και ζωικών προϊόντων, τη μεταποίηση, επισήμανση και εμπορία τους.

Βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία

Η βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία χαρακτηρίζεται από μια ολιστική φιλοσοφική προσέγγιση που αποσκοπεί στην:

Παραγωγή προϊόντων και τροφίμων υψηλής διατροφικής

αξίας, ασφαλών για τον καταναλωτή, χωρίς υπολείμματα φυτοφαρμάκων, αντιβιοτικών και χημικών λιπασμάτων.

- Προστασία του περιβάλλοντος (προστασία του εδάφους και του υδροφόρου ορίζοντα, αειφορική διαχείριση φυσικών πόρων, διατήρηση της βιοποικιλότητας).
- Μη χρήση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) ή/και προϊόντων που παράγονται από αυτούς.
- Προστασία της υγείας των αγροτών από την έκθεσή τους σε βλαβερές χημικές ουσίες.
- Φυσική διαβίωση των ζώων και εξασφάλιση της ευζωίας τους.
- Χρήση ζωοτροφών που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο και χωρίς τη χρήση ΓΤΟ ή/και προϊόντων που παράγονται από αυτούς.

Συγκεκριμένα για τη βιολογική κτηνοτροφία έχουν οριστεί ειδικοί κανόνες ζωικής παραγωγής σχετικά με: α) την προέλευση των ζώων, β) το σταβλισμό των ζώων, την ελεύθερη πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους και την ελεύθερη βόσκηση, γ) τις κτηνοτροφικές πρακτικές, δ) την αναπαραγωγή, ε) τις ζωοτροφές και την κάλυψη των διατροφικών αναγκών των ζώων, στ) την πρόληψη των ασθενειών και την κτηνιατρική αγωγή, ζ) τη διαχείριση της κόπρου, τη μεταφορά και τη σφαγή.

Προϊόντα βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

Πρόκειται για προϊόντα, τα οποία παράγονται σύμφωνα με συγκεκριμένες- αυστηρές προδιαγραφές και καθορίζονται από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία που διέπει την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία βιολογικών προϊόντων. Η τήρηση των προδιαγραφών αυτών, ελέγχεται από εγκεκριμένους Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων, οι οποίοι επιφορτίζονται με το έργο του ελέγχου και της πιστοποίησης των βιολογικών προϊόντων.

Για να φέρει ένα προϊόν ενδείξεις με αναφορά στο βιολογικό τρόπο παραγωγής είναι απαραίτητο να ελέγχεται όλη η διαδικασία παρασκευής του και να πιστοποιείται το τελικό προϊόν από εγκεκριμένο Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης.

Η νομοθεσία για τα βιολογικά προϊόντα

Οι κανόνες παραγωγής και τα μέτρα ελέγχου των προϊόντων βιολογικής γεωργίας καθορίζονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, η οποία είναι η εξής:

- Ο ΚΑΝ(ΕΚ) 834/2007, ο ΚΑΝ(ΕΚ) 889/2008, ο ΚΑΝ(ΕΚ) 1235/2008 και ο ΚΑΝ(ΕΕ) 271/2010.
- Η Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθμ. 245090/06, που καθορίζει τα συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.
- Η Υπουργική Απόφαση με αριθμ. 273234/17-10-03 (ΦΕΚ 1579/27-10-03), που αφορά τον «Καθορισμό συμπληρωματικών μέτρων για τον προσδιορισμό της προέλευσης του κρέατος που παράγεται σύμφωνα με τον Καν. (ΕΟΚ) 2092/91 του Συμβουλίου», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Η υπ. αριθμ. 217002/27-2-2004 εγκύκλιος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία αφορά τη «δημιουργία βάσης δεδομένων πολλαπλασιαστικού υλικού παραχθέντος με βιολογικό τρόπο όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 1452/2003/ΕΚ και διαδικασίες παρέκκλισης όπως προβλέπονται από το άρθρο 6 παράγραφος 3 του Κανονισμού 2092/91/ΕΟΚ».
- Η Υπουργική Απόφαση με αριθμ. 336650/22.12.06 (ΦΕΚ 1927/29.12.06) για τον καθορισμό λεπτομερειών εφαρμογής της ΚΥΑ αριθμ. 245090/06.
- Ο Κανονισμός Αξιολόγησης και Επίβλεψης του Συστήματος Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας του AGROCERT ΟΠΕΓΕΠ.

Επισήμανση προϊόντων βιολογικής γεωργίας

Τα βιολογικά προϊόντα μπορούν να αναγνωριστούν από τις ενδείξεις που φέρουν στη σήμανσή τους (ετικέτα) και το Πιστοποιητικό Προϊόντος που τα συνοδεύει.

Στην επισήμανση ή διαφήμιση των προϊόντων βιολογικής γεωργίας θα πρέπει να υπάρχουν οι εξής ενδείξεις:

- Η ένδειξη «ΠΡΟΪΟΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ» σε συνδυασμό με την ονομασία πώλησης του προϊόντος.
- Το κοινοτικό λογότυπο
- Ο κωδικός αριθμός έγκρισης του Οργανισμού Ελέγχου & Πιστοποίησης.

Αρμόδιοι φορείς και Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής γεωργίας στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα έχει θεσπιστεί ένα Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης, το οποίο εποπτεύεται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με την αρμόδια Διεύθυνση Βιολογικής Γεωργίας, ενώ ο επιβλεπτικός ρόλος για τους εγκεκριμένους Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης ασκείται από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ στην ιστοσελίδα του οποίου αναρτώνται:

- Στατιστικά στοιχεία Βιολογικών Προϊόντων Φυτικής Παραγωγής / Ζωικής Παραγωγής.
- Εγκεκριμένοι Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής γεωργίας.
- Μητρώα Επιχειρηματιών των εγκεκριμένων Οργανισμών Ελέγχου Προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας.

Τα τελευταία έτη το σύνολο των ενταγμένων ζώων στη βιολογική κτηνοτροφία στην Ελλάδα παραμένει σε γενικές γραμμές σταθερό.

Σύνολο ενταγμένων ζώων στη βιολογική κτηνοτροφία στην Ελλάδα για το έτος 2014:

2014	
ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Βοειδή - ΣΥΝΟΛΟ	70.346
Βοοειδή που προορίζονται για σφαγή	23.003
Αγελάδες γαλακτοπαραγωγής	3.160
Άλλα βοοειδή	44.183
Χοίροι - ΣΥΝΟΛΟ	4.664
Χοίροι πάχυνσης	1.512
Θηλυκοί χοίροι αναπαραγωγής	1.268
Άλλοι χοίροι	1.884
Πρόβατα - ΣΥΝΟΛΟ	604.364
Αιγοειδή - ΣΥΝΟΛΟ	353.964
Όρνιθες ωοπαραγωγής & κρεοπαραγωγής	203.154

Οι ποσότητες των παραγόμενων προϊόντων ζωικής προέλευσης βιολογικής κτηνοτροφίας στην Ελλάδα για το έτος 2014:

2014	
ΠΡΟΪΟΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΡΕΑΣ βοδινό + χοιρινό + αιγοπρόβειο	610 τόννοι
ΓΑΛΑ αγελαδινό + αιγοπρόβειο	34.812 τόννοι
ΑΥΓΑ για κατανάλωση	13.628.538 αυγά

Ποια διαδικασία πρέπει να ακολουθήσει ένας παραγωγός προκειμένου να ενταχθεί στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής γεωργίας;

Θα πρέπει αρχικά να επιλέξει τον Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης με τον οποίο θα συνεργαστεί και:

- να υποβάλει στον Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης αίτηση συνοδευόμενη από μία Υπεύθυνη Δήλωση, με την οποία θα δεσμεύεται για την εφαρμογή της νομοθεσίας,
- να υπογράψει με τον Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Σύμβαση συνεργασίας,
- να γνωστοποιήσει την έναρξη της δραστηριότητάς του σχετικά με το βιολογικό τρόπο παραγωγής προϊόντων εντός 10 (δέκα) ημερών, από την υπογραφή της Σύμβασης, στη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Περιφερειακής Ενότητας, στα διοικητικά όρια της οποίας βρίσκεται η έδρα της εκμετάλλευσής ή της επιχείρησής του.

Στην Ελλάδα, σημαντικό πλεονέκτημα για την προώθηση της βιολογικής κτηνοτροφίας, αποτελεί το γεωγραφικό ανάγλυφο που εξυπηρετεί τα εκτατικά συστήματα εκτροφής που εφαρμόζονται. Οι μικρότερες απαιτήσεις σε κεφάλαιο σε σχέση με τη συμβατική παραγωγή, λόγω της εκτατικής εκτροφής με την αξιοποίηση των φυσικών βοσκοτόπων και η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών καθιστούν τη βιολογική κτηνοτροφία ανταγωνιστική της συμβατικής.

Τα παραγόμενα προϊόντα αποκτούν προστιθέμενη αξία με τη μεταποίηση και την εμπορία του κρέατος, του γάλακτος και των αυγών και εξασφαλίζεται ικανοποιητικό, σταθερό εισόδημα στους κτηνοτρόφους.

Στα είδη, στις περιοχές και στις δραστηριότητες όπου είναι εφικτή η παραγωγή βιολογικών προϊόντων, η βιολογική κτηνοτροφία είναι ο στόχος που πρέπει να επιδιώξουμε.

Στο νέο πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ 2014-2020), παρέχονται οικονομικές ενισχύσεις μέσω των γεωργοπεριβαλλοντικών δράσεων, για την εφαρμογή της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας από τους αγρότες.

Πληροφορίες: Τμήμα Επίβλεψης & Προδιαγραφών, Διεύθυνση Πιστοποίησης & Προδιαγραφών, Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων, Κουρτίδου 56-58 & Νιρβάνα, 111 45 Αθήνα, **τηλ.:** 210 8392132, **e-mail:** skourneta@agrocet.gr